

Eidsiva Vannkraft AS
Postboks 1098
2605 LILLEHAMMER

Vår dato: 21.09.2016
Vår ref.: 201502257-3
Arkiv: 311 / 002.JZ
Deres dato:
Deres ref.: 200600119/11/006

Saksbehandler:
Heidi Kannick
hka@nve.no

Eidsiva Vannkraft AS - Løpet kraftverk - Installasjon av nytt løpehjul - vurdering av konsesjonsplikt

Basert på de opplysninger som foreligger, vedtar NVE med hjemmel i vannressursloven § 18, at de fremlagte planer om økning av effekt og total slukeevne i Løpet kraftverk ikke berører allmenne interesser i en slik grad at det utløser konsesjonsplikt etter § 8 i vannressursloven. Løpet kraftverk vil få økt installert effekt fra 25,6 til 28,2 MW og økt total slukeevne fra 150 til 176 m³/s. Tiltaket vil medføre en produksjonsøkning i kraftverket på ca. 7 GWh.

Bakgrunn

Løpet kraftverk ble bygget i medhold av *Tillatelse til ekspropriasjoner m.v. for utbygging av Løpet kraftverk* vedtatt ved kongelig resolusjon av 20.03.1970, og sto ferdig i 1971. I 2012 startet Eidsiva Vannkraft opp arbeidet med oppgradering av kraftverket. Et opprinnelig kaplan turbinhjul fra kraftverkets idriftsettelsesdato ble byttet ut samtidig med vedlikehold av kontrollanlegg, transformator og generator. 05.06.2014 mottok NVE en søknad om elsertifikater som følge av den produksjonsøkning oppgraderingen hadde medført. NVE ble kjent med at rehabiliteringen hadde medført en noe større slukeevne fra 150 til 176 m³/s.

På bakgrunn av disse opplysningene ba NVE om en nærmere redegjørelse for rehabiliteringen og ba Eidsiva sende inn en søknad om en formell konsesjonspliktavurdering av det allerede gjennomførte tiltaket. NVE mottok en søknad 07.12.2015 om konsesjonspliktavurdering av nytt løpehjul i Løpet kraftverk.

Søknaden

I søknaden datert 07.12.2015 bes det om en vurdering av behov for tillatelse etter vannressursloven, jf. § 8 om tillatelse til å øke slukeevnen gjennom utskifting av løpehjul.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

I søknaden opplyses det om at utskifting av løpehjul vil øke årlig middelproduksjon fra dagens ca. 142 GWh til ca. 149 GWh. Produksjonsøkningen skyldes at slukeevnen økes fra 150 til 176 m³/s, i tillegg til at det nye løpehjulet gir en bedre virkningsgrad og et noe slakere nav muliggjør bedre utnyttelse av høye vannføringer.

Det opplyses også om at installert effekt vil øke fra 25,6 til 28,2 MW. Utover skifte av løpehjul er det ikke gjort endringer i vannveien. Inntak og utløp til både kraftverk og flomløp er uendret.

I søknaden opplyses det om at kraftverket og flomlukene har samme inntak og utløp, derfor vil den økte slukeevnen hverken medføre noen endringer i vanddekket areal, strømningsforhold i elva, vanntemperatur eller andre hydrologiske forhold. Eidsiva Vannkraft vurderer at økt kraftproduksjon gir marginale negative konsekvenser lokalt. I og med at perioden der vannføringen ligger mellom 150 og 176 m³/s statistisk sett vil være ca. 10 – 12 døgn, antar innehaver at noe mindre strømmende vann i selve flomløpet på 25-30 m vil gi svært liten negativ konsekvens for fisk.

Høring

NVE har vært i kontakt med lokale myndigheter for å opplyse om søknaden og få innspill på mulige konsekvenser for allmenne interesser.

Åmot kommune uttaler i brev av 29.06.2016 at de er kritisk til at bytte av løpehjul ikke ble avklart med NVE i 2012. Kommunen antar at konsekvensene av oppgraderingen er minimale slik Eidsiva beskriver i sin redegjørelse, da kraftverk og flomluker har samme inntak og utløp. De viser også til at det antydes at den økte slukeevnen kan lede økt antall fisk ned i turbinen, da antall dager med overløp blir redusert.

Åmot kommune har vært i kontakt med Åmot Elvelag, og støtter opp under deres vurderinger i forhold til mulige konsekvenser for fisk og at forholdene må vurderes nærmere og følges opp i medhold av aktuelle avbøtende tiltak. Kommunen påpeker at de ikke kan se at Eidsiva har etterkommet pålegg fra Fylkesmannen om bedring av funksjonaliteten på eksisterende fisketrapp. De mener at dette pålegget må følges opp og ses i sammenheng med endringer i forhold til bytte av løpehjul.

Bortsett fra dette kan ikke kommunen se at tiltaket har, eller kommer til å få, konsekvenser for allmenne interesser. Det har heller ikke kommet inn henvendelser som kan relateres til saken.

Fylkesmannen i Hedmark konkluderer i sitt brev av 11.07.2016 at en økt overføring av Glomma som i sin helhet benyttes til kraftproduksjon vil kunne bidra til at forvaltningsmålene i naturmangfoldloven og vannforskriften ikke oppfylles. Status med hensyn til nedvandring er i dag for dårlig, og økt slukeevne i kraftverket vil kunne forsterke dette ytterligere. Fylkesmannen mener at de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven er av vesentlig betydning i denne saken når NVE skal vurdere hvilke vilkår som skal stilles. Det bør blant annet vurderes å gi et pålegg om vann i overløp, og dette overløpet må fungere som nedvandingsvei for fisken. Vannet fra overløpet bør drenere ned i fisketrappas nedre del, slik at dette samtidig kan fungere som attraksjonsvann for oppvandrende fisk. Den allerede gjennomførte oppgraderingen av Løpet kraftverk synes heller ikke å være i tråd med departementets forutsetninger for tillatelse til økt overføring fra Glomma. En oppsummerende studie av trappeløsningene i Glomma-/Renasystemet viser at de tekniske løsningene til nå har vært utilstrekkelige, og kan gi uheldige økologiske effekter (van Leeuwen et al. 2016). For Løpet kraftverk er det derfor behov for nye konsesjonsvilkår med konkrete effektmål for opp- og nedvandring av fisk for å tilrettelegge for restaurering av de gamle vandringsmønstrene i vassdraget. Fylkesmannen ber derfor NVE om å vurdere å kreve konsesjonsbehandling med grunnlag i at allmenne interesser blir klart negativt påvirket.

Åmot elvelag uttaler i e-post av 01.07.2016 at de er blitt kjent med endringene i Løpet kraftverk. De viser til at forholdene for fiskevandring forbi Løpet kraftverk har vært et tema i en årrekke. Elvelaget synes derfor at det er beklagelig at det i slike ombyggingssprosjekter ikke er forsøkt å forbedre forholdene for vandreende fisk i vassdraget, og de ber derfor NVE vurdere aktuelle tiltak for å bøte på de negative effektene.

Uttalelsene kan i sin helhet lastes ned fra sakens nettside på nve.no.

NVEs vurdering

Eksisterende konsesjoner og vilkår

Tillatelse etter vassdragsloven til ekspropriasjoner og utbygging av Løpet kraftverk ble vedtatt ved kongelig resolusjon av 20.03.1970, og kraftverket sto ferdig bygget i 1971.

Løpet kraftverk ble bygget i etterkant av den såkalte Rendalsoverføringen, der Renavassdraget fikk tilført ekstra vann fra Glomma ved Høyegga (kgl.res. 26.08.1966).

24.04.2015 fikk GLB fikk tillatelse ved kgl.res. til å øke overføringen fra Glomma ved Høyegga til Rena med inntil 5 m³/s fra 55 m³/s til 60 m³/s. Tiltaket ble iverksatt i juni 2015.

NVE ga ny anleggskonsesjon til Løpet kraftverk 10.11.2006 basert på de opprinnelige installasjoner.

Rendalsoverføringen - *Tillatelse til å foreta delvis overføring av Glomma til Rendalen og regulering av Svalen og Unndalen* av 26.08.1966 ble gitt på ubegrenset tid (ved departementets avgjørelse av 19.05.1995 også for private vannfallseiere), men med mulighet for revisjon av vilkår etter 50 år. Krav om vilkårsrevisjon er mottatt, men revisjonssak er pr. i dag ikke åpnet.

Status i regional plan for vannforvaltning i vannregion Glomma for planperioden 2016-2021

Løpet kraftverk står oppført i Regional vannforvaltningsplan for Glomma under «Vannforekomster med miljømål som kan medføre andre typer tiltak som kan pålegges vannkraftsektoren». Dvs. tiltak som ikke vil medføre krafttap (terskler, fisketrapper, biotopjusterende tiltak etc.).

Generelt om føringer for når et tiltak skal konsesjonsbehandles etter vannressursloven

Vannressursloven § 8 slår fast at «Ingen må iverksette vassdragstiltak som kan være til nevneverdig skade eller ulempe for noen allmenne interesser i vassdraget...«uten»...konsesjon fra vassdragsmyndigheten». Et tiltak skal altså konsesjonsbehandles om det er til «nevneverdig skade eller ulempe» for allmenne interesser. Dette betyr igjen at det kun er mulige skader og ulemper skal vurderes i første omgang. Eventuelle fordeler ved tiltaket skal ikke tas i betraktning på dette stadiet. En avveining av både fordeler og ulemper kommer først inn dersom tiltaket faktisk skal konsesjonsbehandles. NVE vil understreke at størrelsen på prosjektet er uvesentlig. Det er antatte virkninger som skal vurderes. I dette tilfellet er det mulige nye virkninger sett i forhold til eksisterende situasjon som skal vurderes. Virkninger i nedbørfeltet for øvrig skal ikke tas i betraktning.

Det er mulig å sette enkelte forutsetninger for hvordan tiltaket skal gjennomføres og hvordan driften av kraftverket skal være, selv om det ikke konsesjonsbehandles.

Forholdet til naturmangfoldloven

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt frem i søknaden, høringsuttalelser samt NVEs egne erfaringer. Etter NVEs vurdering er det

innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak og for å vurdere tiltakets omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet. Samlet sett mener NVE at kunnskapsgrunnlaget er godt nok utredet, jf. naturmangfoldloven § 8.

NVEs vurdering av mulige skader og ulemper for allmenne interesser

NVE mener at eventuelle krav om konsesjonsbehandling må ta utgangspunkt i om det vil oppstå nevneverdige skader og ulemper for allmenne interesser som går ut over dagens tillatelse. Det er økning av slukeevnen for Løpet kraftverk som vil kunne berøre allmenne interesser. Som følge av nytt løpehjul er det opplyst at slukeevnen i kraftverket vil øke fra dagens 150 m³/s til 176 m³/s.

Løpet kraftverk er et elvekraftverk uten eget reguleringsmagasin, og derfor vil det ikke bli endringer i kraftverkets kjøremønster som følge av økt slukeevne. Et redusert overløp over dammen betyr imidlertid noe mindre strømmende vann i selve flomløpet, noe som tilsvarer en lengde på ca. 25-30 m. Endringen i forhold til dagens situasjon vil i praksis være at overløpet over dammen med vannføringer større enn 150 m³/s vil bli noe redusert i volum, og dette er oppgitt til å gjelde i 10 til 12 døgn i året.

Kraftverkets kjøremønster bestemmes av ovenforliggende reguleringer. Flomlukene har samme inntak og utløp, og det blir derfor ingen endringer i vanddekket areal. Vanntemperatur vil heller ikke endres. NVE vurderer derfor forholdene for biologisk mangfold til ikke å bli nevneverdig berørt av den økte slukeevnen. NVE kan ikke se at en reduksjon i overløp i 10-12 døgn i året medfører nevneverdige konsekvenser for fiskebestanden eller andre allmenne interesser på den berørte strekningen.

Vi registrerer at fiskevandring i vassdraget har vært et tema over lengre tider. Fylkesmannen i Hedmark ga i 2011 Eidsiva pålegg om å utrede ny fisketrappløsning ved Løpet kraftverk, og NVE er gjennom kontakt med lokale myndigheter -/lag blitt kjent med at saken ikke er avklart. I sin høringsuttalelse påpeker Fylkesmannen at mer vann i Renavassdraget nå gir større muligheter rundt Løpet kraftverk, og at noe av dette vannet i perioder heller burde benyttes for å fremme fiskevandringen i stedet for økt kraftproduksjon.

NVE vurderer noen færre dager med overløp på dammen til ikke å berøre viktige allmenne interesser i nevneverdig grad. Vi kan heller ikke se at et redusert flomoverløp i ca. 10 – 12 dager i året har noen nevneverdig betydning for ny fisketrappløsning ved Løpet kraftverk. NVE legger til grunn at prosessen initiert av Fylkesmannen i Hedmark rundt ny fisketrappløsning, håndteres uavhengig av denne konsesjonspliktutredningen.

Konklusjon

Basert på de opplysninger som foreligger, vedtar NVE med hjemmel i vannressursloven § 18, at de fremlagte planer om å få øke installert effekt og total slukeevne i Løpet kraftverk ikke berører allmenne interesser i en slik grad at det utløser konsesjonsplikt etter § 8 i vannressursloven. Løpet kraftverk vil få økt installert effekt fra 25,6 til 28,2 MW og økt total slukeevne fra 150 til 176 m³/s.

Den oppgraderte installasjonen er i medhold av post 4 i eksisterende vilkår undergitt offentlig ettersyn.

Om klage og klagerett

Denne avgjørelsen kan påklages til Olje- og energidepartementet innen tre uker fra det tidspunktet underretningen er kommet frem til partene, jf. forvaltningslovens kapittel VI. Klageretten er begrenset til

parter (grunneiere, rettighetshavere og konsesjonssøker) og andre med rettslig klageinteresse (hovedsakelig organisasjoner som representerer berørte interesser).

En klage skal begrunnes skriftlig, stiles til Olje- og energidepartementet og sendes til NVE. Vi foretrekker elektronisk oversendelse til vår sentrale e-postadresse nve@nve.no.

Med hilsen

Rune Flatby
avdelingsdirektør

Carsten Stig Jensen
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Kopi til:

Fylkesmannen i Hedmark
Åmot Elvelag SA
Åmot kommune